

SFORCŲ TAURĖ

Vieno veiksmo opera

Jono Mackonio libretas

Vilnius
1993

VEIKĖJAI

BARBORA

ŽYGIMANTAS AUGUSTAS

BONA

TVARDOVSKIS

KAUKUTIS

RASA

Valstietės moterys bei merginos ir vyrai,
kareiviai, didžiūnai, dvasininkai

Veiksmas vyksta 1551 metų Joninių naktį – Kupolio šventės naktį

U V E R T I Ū R A

(Vizualinė introdukcija)

Iš minorinės prietemos scenos erdvėje pamažu ryškėja rembrandtiškai apšviestos veikėjų figūros. Prie ŽYGMANTO glaudžiasi pasiligojusi gležnutė BARBORA.

Iš gilumos atsėlina BONA. Ji siūlo jaunajai karalienei taure gėrimo. ŽYGMANTAS nepatikliai peržvelgia motiną, ryžtingai atima iš jos taure ir... pakelia ją prie lūpų. Negeria, gražina taure BONAI ir jau neprieštarauja, kai ši lipšniai siūlo marčiai atsigavinti.

BARBORA geria. Geria iki dugno ir... ūmai susmunka mylimojo glėbyje. Taurė iškrenta iš jos bejėgiškai nusvirusių rankų ir nurieda į pašalį. ŽYGMANTO šauksmas:

Barbora–a–a!!

Veikėjų figūros blėsta. Tik lopinėlis ryškios šviesos krinta ant auksinės taurės. O po kurio laiko kažkieno ranka pagriebia ją, ir scenoje vėl tik gūdi tamsa betvyro...

Vasarvidžio naktis. Mėnesiena. Tolumoje mirga pirkių žiburėliai. Po pievą vaikštinėja moterys bei merginos, skindamos gėles ir žolynus, pindamos vainikus, puošdamos jais savo galvas. Būrelis vyrų iškilmingai neša kartį, taip pat papuoštą žolynų puokštėmis ir kaspinais. Dekoruotos karties siluetas kažkuo primena fantastinę būtybę.

Eisenos priekyje džiaugsmingai plasnoja jaunutė mergina – RASA.

MOTERYS

Kupolio, Kupolio, Kupolio!
 Kaupole, Kaupolėle,
 Mūsų deive, žemės močia,
 Vai tai ačiū tau,
 Kad gležnus daigelius
 Po pašalo žiemos prikėlei.
 Vai tai ačiū tau,
 Kaupolėle, žemės močia
 Kad žolynais padabinai
 Mūsų darželius ir pievas,
 Mūsų laukų lygumėles,
 Kalnus ir girias.

RASA

Motule Kaupolėle,
 Aš – tavo dukra Raselė.
 Tavo žolynus per dieną
 Vėjai nugairino, saulė nuvargino.
 Bet aš juos suvilgiau, atgaivinau.
 Todėl šią naktį žolynai nemiega,
 Šią naktį kiekvienas žiedas stebuklingas.

MOTERYS

Taigis, taigis, Rasele,
 Kaupolės dukryte,
 Šią naktį žiedai stebuklingi:
 Jie žmogui suteikia jėgų,
 Jie gydo nuo visų ligų –
 Nuo gumbo ir kaltūno,
 Jie duonos, pieno ir kitų gėrybių
 Atneša į vargdienio pirkią.

RASA

Tie žolynai padeda mergelėms
 Jaunikaitį sugundyti, prisivilioti.
Juokiasi ir šoka
 Tad rinkite, mergos,
 Mano močios žiedus,

Kol dar žvaigždės mirga,
 Kol mėnulis rieda,
 Kol dangus neparausvėjo,
 Kol dar saulė netekėjo.
 Kas Kaupolei įtikės,
 Ta netrukus ištekės.

MOTERYS

Matyti, tau, Rasele,
 Prinokusi uogele,
 Paties paparčio žiedo reikia.

Šoka su ja

Tad rinkite, mergos,
 Kaupolės žiedus,
 Kol dar žvaigždės mirga,
 Kol mėnulis rieda.
 Kas Kaupolei įtikės,
 Ta netrukus ištekės.

Staiga muzikoje tarytum vėjo gūšiai prasčiaučia, debesys mėnulį užtemdo. Sunerimsta kupoliautojai.

VYRAI

Žiūrėkite! Ar matote? Raitelis atjoja...
 Nuo žirgo lipa... Ateina, artėja.

RASA

Gal tai Raselės tėvas – Kaupolis...

MOTERYS

Veikiau – raganius.
 Verčiau jam nesipainioti po kojom,
 Verčiau nesusitikti su nelabuoju.
 Eime šalin, eime...

Kupoliautojai pasitraukia į scenos prietamą. Pasirodo TVARDOVSKIS.

TVARDOVSKIS

Barbora mirė.
 Triumfuoki, Lenkija! Raudoki, Lietuva!
 Jau Vilniuje gedulas,
 O tie pagonyš net nežino,
 Kad jų jaunoji karalienė mirė,
 Jie ir toliau stabus savuosius garbina.
 Tegu!..

Juokiasi

Tik gaila man Žygimanto Augusto,
 Kuris jau mėnuo pėsčias paskui karstą
 Ją lydi. Palyda greit bus čia.
 Nakvynei reikia ruoštis.

O-o, karaliene Bona, įsakymo aš tavo
 Lig šiolei neįvykdžiau. Mano tarnų būrys
 Apjojo visą šalį, o jis – lyg išgaravo,
 Tas rūmų pašaipūnas, Barboros juokdarys.
 Gal jis jau pasikorė, gal pelkėje įklimpo,
 Gal žvėrys jį sudraskė, nuskendo ežere.
 Terauna jį velniai! Bet man juk reikalinga
 Šviesiausios karalienės taurė! Sforcų taurė!
 Taurė su gyvate smaragdo akimi,
 Taurė su kraupia mirties paslaptimi!
 Padėkite man, demonai!
 Padėkit jūsų nuolankiausiam tarnui!
 Mane, thekel, phares,
 Mane, thekel, phares...

*Lyg vėl prasiaučia nykus vėjo pasažas, o po to ūmai toluoje pasigirsta paprasta ir
 graudi dūdelės melodija. TVARDOVSKIS įsiklauso.*

O Dieve! O šėtone, kuriam, kaip žmonės kalba,
 Esu pardavęs sielą, kur šitą gaidą aš girdėjau?
 Gal Vilniuje? Dubingiuose? Gal Vavely?..

Dūdelės melodija tebeaidi, netyla...

Vadinasi, jis gyvas!
 It pragaro sierą užuodžiu – jis čia, netoliese,
 Jis mano letenose!..

TVARDOVSKIS nusikvatoja ir pasišalina. Grįžta vyrai. Pora jų – su deglais.

VYRAI

Nelabasis aitvaras nujojo, nuskrido.
 Na, vyrai kupoliautojai, kurkime laužą!
 Sutuoksime Kaupolėlę su Šventąja ugnimi.
Krauna stagarus ir pučia laužą.
 Kaupolėle motušėle, rudeniui nelauk,
 Kaupk, kaupk, kaupk,
 Daug, daug, daug,
 Daug žiedų ir grūdų,

Daug kiaulaičių lašinių,
 Duonos, pieno ir kiaušinių,
 Kaupk, kaupk, kaupk,
 Daug, daug, daug...

*Grižta kupoliaujančios moterys. Jų prieky pėdina KAUKUTIS, žmogelis su kuprele.
 Jis groja dūdele ką tik girdėtą motyvą. Moterys jam pritaria niūniavimu.*

VYRAI

Ei, muzikante kupreli,
 Ar negali ką nors linksmiau pagroti?

KAUKUTIS

Šią naktį negaliu linksmiau.
 Linksmi jau niekad nebegrosiu.

VYRAI

Tad eik po plynių! Mums nereikia
 Liūdno muzikanto.

MOTERYS

Kas tu esi, iš kur atsiradai?
 Koks tavo vardas?

KAUKUTIS

Tai kolei kas paslaptis.

MOTERYS

Kokia paslaptis?
 Gal esi dievaičio Pušaičio barzdukas?
 Gal Čiukuro bildukas?

VYRAI

Veikiau jis panašus į kauką, kurį
 Juodas gaidys iš deglo kuilio pautų išperėjo.
 O gal jį močia dar mažą negyvai nugulėjo?
 Va ir klajoja tarp mūsų nekrikšto sielelė.
 Tai pakrikštykime jį,
 Duokim jam Kaukučio vardą.
Visiems juokiantis, apšlaksto KAUKUTĮ vandeniū

MOTERYS

Kaukuti, sielele,
 Parodyk savo galią.
 Tegu kupra tavoji

Mums laimę dovanoja.
Kas tą kuprą palytės,
Bus laimingas ik mirties.

Moterys paeiliui liečia KAUKUČIO kuprą. Tik RASA ją daug švelniau paglosto.

RASA

Kaukuti, žmoguti, tu man patinki.
Galėtum Raselei pasipiršti.
Staiga pastebi Kaukučio nuliūdimą
Kaukuti, sielele, tu verki?
Žiūrėkite, žiūrėkite, Kaukūtis verkia!
Vai, Kaukuti, sielele, neverk,
Šventą naktį pabūk su mumis.
Va, lašelių rasos atsigerk, –
Nusiplaus nuo širdies paslaptis.
Va, Raselė priglus prie tavęs...
Šen jaunamartei ranką paduok
Ir, tarytumei per vestuves,
Kuo linksmiau ir smagiau padūduok.

KAUKUTIS

Rasele, Kaupolės dukrele,
Netinku tau į jaunikius.
Turėjau aš savo karalienę,
Kurią linksminau, kuriai grojau
Jos mylimą dainele...
Vėl užgroja graudų motyvą

RASA

Kaukuti, tu vėl verki...

KAUKUTIS

Greit verks visa Lietuva,
Tuoju, tuoju raudosite.

Iš tikrųjų tolumoje pasigirsta gedulingas giedojimas. Pasirodo iškilminga laidotuvių eiseną – dvasininkai, didikai, kareiviai, o taip pat – ŽYGIMANTAS AUGUSTAS, BONA ir TVARDOVSKIS, kurio nurodymais scenos gilumoje pastatomas katafalkas ir ant jo užkeliamas karstas.

VYRŲ CHORAS

Kokia didi tava galia,
Karaliau, mirusius kelias.
Kai tavo dangiška valia

Sulaužęs mirtinas strėles,
Vedi į garbę jo vaikus
Per nesibaigiančius laikus,

Suteik malonę vis budėt
Ir laukt su žiburiu Taveš
Ir karalienę palydėt
Į amžinašias vestuves,
Kai Tu sugrįši vienąkart
Anapus durų jai atvert...

TVARDOVSKIS

Šviesiausiasis karaliau, nuo begalinio sielvarto tu pavargai. Metas pailsėti. Rytoj, įdienojus, būsime Vilniuje.

VYRŲ CHORAS

Šios mirusios pasigailėk, –
Jos siela ilgisi Taveš.
Gerasis Dieve, jai padėk
Tėvynę Tavyje surast.
Pašaukęs prie širdies priglausk
Ir meile dieviška apsiausk.

BONA

Pavedėjusi Tvardovskį į šalį
O kur Sforcų taurė? Kur Barbaros juokdarys?

TVARDOVSKIS

Šviesiausioji valdove, it pragaro sierą užuodžiu – jis čia, netoliese. aplink sargyba – jis nepaspruks... (*Žygimantui*) Šviesiausiasis karaliau, štai pasišildykite prie pagoniškos ugnies. Naktis vėsi...

ŽYGYMANTAS

Kraupi naktis, bet mano sielvartas kraupesnis. Ir toji baisi nežinia...

TVARDOVSKIS (*lyg sau*)

Greit viską sužinosi...

VYRŲ CHORAS

Iš širdies gelmių šaukiuosi Taveš, Viešpatie.
Viešpatie, išgirsk mano balsa.

Mano siela Viešpaties laukia
Labiau negu aušros panaktiniai.

Labiau negu aušros panaktiniai
Tegu Viešpaties tauta jo ilgisi.

Nes Dievas yra gailestingas
 Dosnus atpirkimo malonių.

Jis pats atpirks savo tautą
 Nuo bausmės už visas nedorybes.

Didikai išsiveda ŽYGMANTĄ. Ir BONA išeina. Dvasininkai rikiuojasi už karsto, scenos gilumoje, marmorando kartodami „De profundis“ motyvą. TVARDOVSKIS kreipiasi į išsigandusius valstiečius.

TVARDOVSKIS

O dabar jūs, bėdžiai, neseniai čia linksminėsi ir garbinę savo stabus, raudokite. Apraudokite savo nuodėmingąją karalienę – Radvilų Barborą. (*Lyg sau*) Pasiklausysiu, kaip rauda Lietuva.

Moterys nedrįsta, bet, vedamos KAUKUČIO, buriasi aplink katafalką.

MOTERYS

A-a, a-a, a-a, a-a...
 Vai karaliene, mūsų gražuolėle,
 Ne tik vargdieniai miršta, bet ir karaliai.
 Ne visiems Praamžius didis
 Atseikėja po lygiai:
 Kam – erškėčių vainiką,
 O kam – aukso karūnėlę.
 Bet kai Dievulis pašaukia
 Amžinam poilsėliui,
 Visi patampame lygūs,
 Kaip seserys ir broliai.

A-a, a-a, a-a, a-a...
 Vai kodėl Dievulis nepagailėjo
 Tavo dyvino gražumo,
 Vai kodėl Dievulis nepagailėjo
 Tavo skaistaus veidelio raudonumo?
 Ko tu keliavai į svetimą šalį,
 Į svetimą šalį su žolynų vainikėliu?
 O sugrįžai pas mus juodame grabely,
 Juodame grabely su aukso karūnėle.
 Kas iš tos karūnėlės, jei nebepamatysim
 Tavo šviesiųjų akelių.
 Kas iš tos karūnėlės, jei nebeišgirsim
 Tavo meiliųjų žodelių...

KAUKUTIS

Kas iš tos karūnos, jei nebepamatysim

Tavo šviesiujų akių.
Kas iš tos karūnos, jei nebeišgirsim
Tavo meiliųjų žodžių...

O mano karaliene, ne tik karalius –
Ir aš tave slapčia mylėjau. Iš tolo,
Kaip motiną, kaip seserį mylėjau.
Aš vienas tavo ašaras regėjau,
Žinojau, kaip ilgiesi Lietuvos
Ir Vilniaus, ir Dubingių,
Tik nemokėjau tavęs paguosti,
Tik nemokėjau tavęs pralinksinti.
Tad paklausyki paskutinį sykį
Tavo mylimos dainos.

Pagroja dūdele dainos introdukcija

Vai, mergele puikuonėle,
Kur vainikėlių praradai?
Svečioj šalelėjų praradai,
Per tai ramumo neradai.
Kai nuėjai bažnytėlėn,
Bažnyčios durys užsivėrė,
Altorėliai nusigrįžo,
Viso žvakelės užgįso.
Eik, mergele, kunigami,
Neški griekus aniuolami...

Dūduoja

Ėj' mergelė kunigami,
Nešė griekus aniuolami.
Kai nuėjo bažnytėlėn,
Bažnyčios durys atsivėrė,
Altorėliai atsigrįžo,
Viso žvakelės sužibo.

Šluostosi ašaras

O mano karaliene, rytoj
Tartum žaltvykslės Švento Jono naktį,
Tau visos Vilniaus žvakės sužibės.

*O TVARDOVSKIS jau čia bestoviš prieš KAUKUTĮ. Išsigandusios moterys traukiasi
į pašalį.*

TVARDOVSKIS

Ką aš matau? Juokdarys verkia.
Kur tavo ūsai ir barzda?

Ir kaip toji kupra tau išdygo?
Kardu stukteli per kuprą
 Kieta kupra, tarytum geležinė.

KAUKUTIS

O gal auksinė, ponas Tvardovski...

TVARDOVSKIS

Kur taure, vagie ir pašaipūne?

KAUKUTIS

Aš taure gražinsiu Sforcų Bonai,
 Bet... tik karaliaus akivaizdoj gražinsiu.

TVARDOVSKIS

Suteiksiu tau tą džiaugsmą dar šią naktį.

Duoda ženklą sargybiniams, kurie suima ir išveda KAUKUTĮ. RASA bėga iš paskos.

RASA

Kaukuti, Kaukuti!.. Už ką tave, Kaukuti?
 Kuo tu jiems nusidėjai, Kaukuti?!

Išbėga paskui suimtajį. TVARDOVSKIS triumfuoja. Įeina ŽYGIMANTAS.

TVARDOVSKIS

Dar nemiegi, karaliau?

ŽYGIMANTAS

Aš visą naktį vėl prie jos budėsiu...
 Žinau, didi tavo magijos galia, Tvardovski.
 Prašau, dar kartą, paskutinį kartą
 Pašauk Barborą, jos atvaizdą parodyk.

TVARDOVSKIS

Karaliau...

ŽYGIMANTAS

Maldauju. Įsakau!

Toli toli girdimi varpų dūžiai. Aidi choro marmorando.

TVARDOVSKIS

Girdi, karaliau – tai Vilniaus varpai,
Tai Lietuva gedi savo karalienės.

Hipnotizuoja Žygimantą

Įsiklausyk... užsimerk... susikaupk... prisimink...

Šen, mano demonai,
Juodi šikšnosparniai!
Šaukit, pašaukite,
Kelkit, prikelkite
Pačią šviesiausiąją,
Pačią mieliausiąją.
Tegu pro ašaras,
Pro sopulingąsias,
Mato, pamato ją
Mūsų karalius...

Užkeikiu... anatema...

Kaip Baltazaro puotoje kartoju:

Mane, thekel, phares,
Mane, thekel, phares,
Mane... thekel... phares...
At–si–merk...

Tamsoje pradeda ryškėti blyškūs BARBOROS siluetas, kuris tolygiai ryškėja, šviesėja.

ŽYGIMANTAS

Barbora... Barbora!
Šen, arčiau... arčiau prieiki!

BARBORA

Mano valdove, mano karaliau, negaliu.
Tai tu ateiki pas mane...

ŽYGIMANTAS

Ateičiau, bet jie... jie neleidžia!
Sukaustė mano kojas,
Sustingo mano rankos...
O–o, kaip norėčiau vėl tave priglausti,
Siurbti tavo lūpų nektarą,
Čiulpti tavo krūtų spenelius,
Tavo liemens alebastrą glamonėti,
Bučiuoti tavo kojas...

BARBORA

Užmiršk, karaliau, žemiškas aistras, –
 Aš dausose bevelyju skrajoti.
 Čia man taip gera. Nebereik bijoti,
 Kad mudu broliai Radvilos suras.
 O ar meni – Dubingių ežere
 Mūs eldija taip tyliai teliuškavo,
 Kai tu Barborai siūlei širdį tavo,
 Kai man prisiekei meile nemaria.

ŽYGMANTAS

Menu, menu! Dubingių ežere
 Mūs eldija taip tyliai teliuškavo...
 Aš tąsyk tau pasiūliau širdį savo,
 Prisiekiau mano meile nemaria...

BARBORA

Ir pažadėjai man karūną šitą
 Vien deimantais ir perlais nusagstyta...

ŽYGMANTAS

Iš meilės tau daviau karūną šitą,
 Vien deimantais ir perlais nusagstyta...

BARBORA

Ach, Žygimantai Augustai,
 Kad tu žinotum,
 Kokie sunkūs tie perlai,
 Kokia sunki ta karūna,
 Kaip Kristaus erškėčių vainikas.
 Aš tą vainiką Lietuvai palieku...
 Nes jai dar lemta daug vai daug kentėti,
 Būti ne kartą nukryžiuotai ir vėl prisikelti.
 Ačiū, mylimasai, kad pažada tesėjai,
 Kad mane į tėviškę sugražini
 Iš ten, kur mane tik tu vienas mylėjai.
 Ačiū tau... Sudie...

BARBOROS atvaizdas pradeda pamažu blėsti.

ŽYGMANTAS

Barbora... Barbora. palauk!

BARBORA

Tavęs Anapily aš lauksiu,
 Tenai... ten...

Ten baigiasi kančios ir žemės kelionė.
 O–o kokia palaima, o kokia vilionė!
 Retežiai auksiniai nukrinta nuo kojų,
 Ir va, po dausas tartum gulbė skrajoju.

O mano valdove, o mano ereli,
 Jau niekas, mūs niekas išskirti negali,
 Nes mudviejų meilė it paukštė sparnuota, –
 Ji liks nemari ir žmonių apdainuota.

Tik ilgu, bus ilgu Barborai vienužei.
 Tau gaus trimitai, o man – varpo dūžiai.
 Pakluskim likimui ir Viešpaties valiai,
 O mano valdove, o mano karaliau...

BARBOROS atvaizdas išblėsta.

ŽYGMANTAS

Barbora, palauk!
 Tu paslaptį nusineši į kapą!..

BARBOROS BALSAS

Ją tavo motina žino.
 Paklauski jos...

VYRŲ CHORAS

Kurgi, mirtie, tavoji pergalė?
 Kurgi, mirtie, tavasis geluonis?
 Mirties geluonis yra nuodemė,
 O nuodemės jėga – įstatymas.
 Bet ačiū Dievui, kuris mums duoda pergalę
 Per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų...

Žygimantas pamažu atsitokėja. Didžiūnu lydima, pasirodo BONA. ŽYGMANTAS duoda ženklą TVARDOVSKIUI ir palydai pasišalinti. Šie paklūsta.

BONA

Sūnau, basta! Gana tau sielvartauti,
 O tai nueisi paskui ją.

ŽYGMANTAS

Norėčiau paskui ją nueiti,
 Iš tos pačios taurės atsigėręs.
 Taurė... taurė...

BONA

Kokia taurė? Ką, sūnau, tu paistai?
Gal vėl Tvardovskio magija ir burtai
Aptemdė tavo protą. Vos bealsuoji.
Štai gurkštelk nektaro...

Paduoda sūnui taurę, bet šis ją nusviedžia.

ŽYGMANTAS

Čia ne toji taurė,
Iš kurios mane burgundų vynu gaivinau,
O po to davei Barborai atsigerti.
Aš gyvas dar, o jos jau nebėra.

BONA

Bet judu juk tą patį vyną gėrėte...
Nurimki, sūnau, prigluski prie motinos...
Guodžia, glosto sūnu
... Juk tavo gyslose teka
Jogailaičių ir Sforců kraujas.
Gyventi tau ir karaliauti reikia. Reikia!
O karalystei sosto įpėdinio reikia!
Dar nevēlu. Surasime tau nuotaką
Iš Habsburgų, gal net iš Prancūzijos,
Visoj Europoje ieškosime gražiausios ir vaisingos,
Kuri tau pagimdytų sūnų, o man – anūką.

O Dieve, kaip aš jį mylėčiau!
Kaip lepinčiau ir glamonėčiau
Mažylį Jogailaičių karalaitį.
Visus turtus, visą Sforců kraitį
Iš anksto dovanoju ir pakloju
Prie jo gležnučių ir eikliųjų kojų.

Ach, sūnau, sūnau,
Aistrų dervoj taip nuodėmingai vires,
Tėvystės džiaugsmo taip ir nepatyres,
Priglusk prie motrinos. Gana dejuoti –
Apie valstybę laikas pagalvoti,
Apie žygius, kurie tavęs dar laukia.
Pamirški ją ir... karaliauki.
Aš myliu tave, aš laiminu tave!

Grižta TVARDOVSKIS, renkasi didžiūnai ir dvasiškiei. Kareiviai įneša du krėslus ir pastato juos scenoje.

TVARDOVSKIS

Šviesiausieji karaliau, karaliene,
Štai sėskite, pabūkite teisėjais.

CHORAS

Ir ką čia teis šią gedulingą naktį?
Nuteis myriop, o gal tiktai nuplakti
Galvažudį? Gal vagį, gal plėšiką?..

Kareiviai įveda KAUKUTĮ ir bloškia, paklupdo prieš ŽYGIMAMNTĄ ir BONA.

BONA

A–a! Tai tu, juokdary, vagie prakeiktas!
Nepasprukai! Sakyk, kur taurė,
Iš kurios pats karalius gėrė?!

KAUKUTIS

Ne tik paskutinysis Jogailaitis gėrė,
Bet ir velionė Radvilų Barbora.
Aš tik parodysiu, kaip jiedu gėrė
Ir... ir mirsiu prie jos karsto.

Nuplėšia apdarą nuo nugaros ir iš tariamos kuprelės ištraukia taurę. Visi aikteli.

Štai ši taurė, auksinė Sforcų taurė!
Koks gražus tvarinys, kokia žvynuota gyvatė,
Apsivyniojusi aplink taurę.
Dabar joje – ne burgundų vynas,
O tik lietuviškas midus.
Štai aš jį geriu į tavo, karaliau, sveikatą!
Geria iš taurės
Ir ką gi...
Lyg niekur nieko.
Saldu, gardu, bematant atgaivina.
O čia, gyvatės galvoje, milteliai,
Gelsvi it Neapolio uolų smiltainiai.
Štai paspaudžiu gyvatės smaragdo akį
Ir vėl geriu...
Į tavo sveikatą, karaliene Bona!

Išgeria, numeta taure BONAİ po kojomis, žengia prie katafalko ir krenta negyvas.

MOTERYS

A-a! A-a!...

Prie negyvėlio suklumpa RASA.

RASA

Kaukuti, žmoguti!...

Rauda. ŽYGIMANTAS pakyla nuo krėslo.

ŽYGIMANTAS

Ponas Tvardovski, palydėsi karalienę Boną į Krokuvą, o vėliau – į Milaną, į Bari kunigaikštystę. Jai Lietuvoj ne vieta.

BONA

Sūnau...

ŽYGIMANTAS

Tokia mano karališkoji valia!

Eina, stabteli prie Kaukučio lavono, persižegnoja ir suklumpa prie katafalko.

RASA, MOTERYS

A-a-a-a-a, a-a-a-a-a...

Vai, Kaukuti, Kaukuti,

Žemės grumsto žmoguti,

Nūnai dūduosi, dabar aldaduosi

Tavo karalienės vėlelei,

Mūsų užgesusiai saulelei.

A-a-a-a-a, a-a-a-a-a...

VYRŲ CHORAS

Kurgi, mirtie, tavoji pergalė?

Kurgi, mirtie, tavasis geluonis?

Mirties geluonis yra nuodemė,

O nuodemės jėga – įstatymas.

Bet ačiū Dievui, kuris mums duoda pergalę

Per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų,

A m e n